

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Sermones magistri Nicolai deniise sacre pagine professoris

Sermones Estiuales De Tempore

Denisse, Nicolas

[Augsburg], 1510

VD16 N 1513

Feria v. Pentecostes.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30616

litorando; docendo; et exornando: ut dicere possit ad quolibet illud Ezechiel. xvj. In dui te subtilibus et ornauit te ornamento. **S**exto dicit modestus: quod modestos facit. Gal. v. c. Fructus spiritus charitas est. et infra: modestia: continentia: castitas. Hec modestia indecentiam cauet in verbo: risu: motu corporis et membrorum situ et in habitu. Propterea etiam dicit spiritus discipline. Sap. j. Quia personam disciplinam facit quod primum ad modestiam: dicit enim Hugo quod disciplina est querelatio bonarum honesta cui satis non est malum non facere sed studet etiam in his que bene agit per cuncta irreprensibilis apparere. **S**eptimo dicit disertus quod disertos facit homines et bene loquentes. ij. Pe. j. Spiritus inspirati locuti sunt sancti dei homines. **U**bi que cauent a verbis nocuis et vitiosis signum habent partem spiritus sancti. Qui vero contrarium faciunt signum habent spiritus maligni de quo Jo. vij. Cum loquitur mendacium ex proprio loquitur. Audite ergo paulum di. Ephe. v. Impleamini spiritu sancto loquentes vobismet ipsis in psalmis et canticis spiritualibus etc. Spiritus igitur sanctus sapiens facit et bene loquentes. Sicut autem dicit Sap. x. Sapiencia aperuit os mutorum et linguas infantium fecit disertas. **E**xemplum in apostolis que pus erant qui muti et valde rudes: sed adueniente spiritu sancto loquebantur magnalia dei. Act. ij.

Tertio dicit. Aud. etc. Videte igitur ne spiritus maligni operationes magis faciatis quam spiritus sancti: et sic cum eo sitis non cum spiritu sancto. **L**ex dicit. L. de inoff. testamento. l. liberi. Qui cum inimicis meis est: amicus meus non est. **S**imile habetur extra de accusationibus. Luz oportet. Et. ij. q. v. c. ij. **H**abere eos que semper manent in peccatis et sic cum diabolo et non cum spiritu sancto. **P**one casum ut videb. ij. Coz. vj. Que societas lucis ad tenebras.

¶ Feria. v. Pentecostes.

Quoniam uenerit etc. Factum est gaudium magnum in illa ciuitate. Act. viij. et in epla: hodierna. In ciuitate. i. in anima que est spiritus sanctus sit gaudium magnum per quod ipse spiritus testimonium prebet. Nam ut habet Gal. v. Fructus spiritus charitas gaudium

per quod utique gaudium primo sit homo primum prior ad bonum operandum. **T**er dicit. Ps. Seruite domino in leticia. **P**rouer. xij. Gaudium est iusto facere iudicium. **S**ecundo fortior ad inimicum expugnandum. **A**ec. vij. Gaudium domini est fortitudo nostra. **I**n figura huiusmodi. **I**ch. ij. Judas machabeus preliabatur plurimum israel cum leticia et vincebat. **U**bi legitur in vitascri antonij. **C**um dominus ostendisset beato antonio diuersas artes et fallacias diaboli subiunxit. **U**na est ratio vincendi inimicum: spiritualis leticia. **T**ertio sit homo fortior ad deum glorificandum. **T**er dicit. Jo. dr. ij. **C**oz. ij. **N**on ex tristitia aut ex necessitate. bilarem enim datorum diligit deus. **U**bi Esa. liij. **G**audete et laudate simul. **E**t nota quod pus dicit gaudete: et deinde laudate.

Cum uenerit etc. **P**ro primo articulo. **I**n missio inuisibilis spiritus sancti sit solum in dona gratie gratie factis. **R**ud. th. in. j. p. q. xlij. **D**ine per sone conuenit mitti sicut quod nouo modo existit aliud quod non est nisi sicut gratia gratie faciente. **E**st enim unum commune modum sicut quod est in omnibus rebus per essentiam: partem et potentiam. **S**ed per aut istum modum commune est unum spiritualis modus sicut quod dicitur esse in creatura rationali sicut cognitum in cognoscere et amatum in amante. **E**t quod creatura rationalis cognoscendo et amando sua operatione attingit ipsum deum. **T**er hoc modo dicitur non solum esse in creatura rationali sed etiam habitare in ea sicut in templo. **S**ic igitur nullus alius effectus potest esse quod persona diuina sit nouo modo in creatura rationali nisi gratia gratie facies per quam perficitur creatura rationalis ad hoc quod libere non solum ipso dono creato utatur: sed etiam ipsa diuina persona fruatur. **H**ec tho. **N**ota. **N**ihil est homini oprabilius de gratia per quam etiam habetur ipsa diuina persona. **A**d quod aptari potest illud Horacij in eplis. **Q**uid satis est cui pertingit nil amplius opter. **E**t reuera satis est homini habere gratiam dei. **N**eque igitur quod miseris que deus gratia non curates mundi vanitates amat. **C**um tamen dicat Seneca. **S**ed damnetur bone metis est non gaude re vanis. **U**na igitur pretenentes gratia de gratia mus sicut quod mitti venire et dari deus persona diuina: sicut per ex ratione premissa. **E**t que ratio ne perclude quod ueniret deus Ber. **S**ola est dei gratia que egerit: minimum sola est enim gratia que saluamur. **Q**ueram igitur gratia fructus sed gratia

tiā apud deū. Nā grā apud hoīes fallax. Audite miseri peccatores q̄ p̄ vanitate diuī/ riar: deliciaꝝ ⁊ honoꝝ p̄uatꝝ vosip̄os tan/ to ⁊ tā necessario dono grē. Sꝫ forte dicit/ tis. Et quō poterimꝫ h̄re sp̄m̄ sc̄m̄ ⁊ grāz/ eꝫ? Audite illud. j. Coꝝ. viij. Preparare/ corda v̄ra dño. Attēdite. Petes viniū vel/ oleū ab aliq̄ diuite dꝫ habere vas paratū/ ad suscipiēdū illud. Sp̄ūaliter. Coꝝ n̄m̄/ demꝫ p̄ p̄nīaz p̄pare vt capax grē efficiat/ Hec autē p̄paratio fiēda est p̄ cordis hūi/ liationē ⁊ cōpunctionē. Nā sic h̄etur Esa/ iij. Dñs habitat in cōrito ⁊ hūili sp̄ū.
Figura. iij. Reg. xvij. Posito p̄ heliaz/ holocausto sup̄ altare ⁊ aq̄ effusa sup̄ ho/ locusta ⁊ ligna: descēdit ignis de celo et/ totū succūdit: iterfectꝫ p̄ph̄etꝫ baal pluī/ abūdat. Expone. Per heliā nota penitē/ tentē: p̄ holocaustū aq̄ p̄fusū cor p̄ritū:
 p̄ ignē de celo sp̄m̄ sc̄m̄ ⁊ grām eꝫ. Et sic/ occidit p̄ph̄ete baal: qꝫ pellit̄ur cogita/ tiōes p̄raue ⁊ affectiōes inīq̄. Et descēdit/ pluuia donoz sp̄ūaliū. Nā vt d̄r Jaco. j.
 Dꝫ oibꝫ affluenter.

Secūdus articūl. In p̄cedēti sermo/ ne dicitꝫ de septē opatiōibꝫ sp̄ūsan/ ti signatꝫ p̄ septē p̄ma noīa posita Sap. vij. In hoc autē s̄mone dicitꝫ de alijs per/ alia noīa designatꝫ. **Decimo em̄ d̄r sp̄ū/ sc̄m̄ mobilis qꝫ facit hoīes moueri p̄o/ pte ⁊ obediēter q̄uis i se necessario sit im/ mobilis. Hoc patuit in apl̄s q̄ in oēz ter/ rā displ̄i sūt. Ps̄. In oēm terrā exiuit so/ nus eoz. Et Jo. xv. Posui vos vt eatis/ rē. Argentū q̄ppe viniū est sat̄s mobile: si autē mortificat statim s̄st̄. Ita p̄dicato/ res viniū vita grē discurrūt p̄ salute aiāz. Prouer. yj. Discurre festina suscita am̄/ cū tuū. **Hono d̄r incoīgnatꝫ: qd̄ vez ē/ tā formalit̄ q̄ effectiue. Honesta q̄ppe p̄/ sona nō habitat loca turpia ⁊ imunda: sic/ nec p̄s̄ctūis mētes turpes s̄ulosas ⁊ libi/ dinosas. Sap. j. Nō habitat in corde sub/ dito petis. **Decimo dicitꝫ suauis. Sap. xij. Q̄ s̄ suauis ē dñe sp̄s tuꝫ in nobis. Suauis em̄ ⁊ mites facit nō impatiētes/ nō auaros: nō turbidos. Si s̄ suauis fue/ rimus inuicē: signū ē q̄ sumus de familia/ sp̄ūsc̄i. **Undecimo dicitꝫ amās bonū/ actū. facit em̄ de p̄fectu alieno gaudere/ boc p̄tra inuidos q̄ de bonis alienis tri/********

stant. **Charitas vero de bono actu letatur** q̄ qd̄ ē charitas est a sp̄ūsc̄o. Ro. v. Cha/ ritas dei diffusa est in cordibꝫ n̄ris p̄ sp̄i/ tū sc̄m̄ ⁊ c̄. **Duodecimo est talis qꝫ nihil/ vetat h̄facere: imo hortat h̄facere: et h̄/ p̄tra negligētes ⁊ acidiosos: ⁊ silr cōtra/ malos p̄siliarios q̄ dños suos aliqñ a bo/ nis opibꝫ impediūt. Prouer. iij. Noli p̄hi/ bere h̄facere eū q̄ pot: qꝫ talis omīssio t̄i/ bi imputat: si potes ip̄e h̄fac. **Tertio/ decimo d̄r humanꝫ. Tum qꝫ hoīes dili/ gitꝫ cū eis libent̄ existit. Prouer. viij. De/ licie mee esse cū filijs hominū. Tū qꝫ hu/ manos facit nō austeros: nō bellicosos. Sap. xij. Docuit p̄p̄m̄ tuū: qꝫ oportet/ iustū esse ⁊ humanū. **Quartodecimo dicitꝫ/ r̄ benignꝫ: qꝫ facit benignos. Sap. vij. Benignꝫ ē em̄ sp̄s sapie. **Quintodeci/ cimo d̄r stabilis: qꝫ stabiles facit ⁊ pseue/ rates i bono. **Loꝝ. xv. Stabiles estote/ ⁊ immobiles abundantes in opere dñi semp̄. **Sextodecimo d̄r securꝫ: qꝫ securos nos/ fac p̄ sp̄ez. Creditor h̄ns pignꝫ sufficit/ a debitore securꝫ ē. Dñs q̄ volēs nos esse/ securos de futura beatitudine dat nobis/ sp̄m̄ sc̄m̄ loco pignoz. Eph. j. Credētes/ signati estꝫ sp̄ū p̄missionis q̄ est pignus/ hereditatis n̄re. **Septiodecimo d̄r oēz/ h̄ns p̄tutē: qꝫ ē patriz filio coequalis. Jō/ canit in simbolo. Qui cū p̄re ⁊ filio simul/ adorāt ⁊ cōglorificat. Dicitꝫ etiā oēm h̄ns/ bens p̄tutē: qꝫ oēm p̄tutē h̄i uiuend̄i fac/ in hoīe. Jō etiāz d̄r. Sp̄s fortitudinis. Esa. xj. **Decimo decimo dicitꝫ oīa p̄sp̄i/ ciens: qꝫ vt d̄r. j. Coꝝ. ij. Omnia scrutat: vel qꝫ facit hoīem prudenter p̄spicere: qꝫ/ de p̄tentꝫ dat mēoria de p̄ntibꝫ circūsp̄c/ ctione: de futurꝫ p̄uidētiā. j. Coꝝ. ij. Sp̄i/ ritualis iudicat oīa. Cōtra eos q̄ nec p̄te/ rita mēorāt nec p̄ntia h̄i p̄siderāt neqꝫ fu/ tura p̄uidēt. Idcirco sola q̄ delectat q̄re/ tes: nec picula p̄cauentes frēq̄nter ip̄roui/ sa morte mortū. **Etēplū narrat vincen/ tius in speculo moꝝ. lib. iij. p̄c. j. Se vidit/ se aliq̄ q̄ surrexerat de mēsa vbi satꝫ co/ mederat qui in medio domꝫ subito mor/ tuꝫ cecidit. Itē narrat de alio q̄ in nuptijs/ subito mortuꝫ est. Itē de alio qui cum die/ p̄tecostes magnum festum fecisset ⁊ dis/ posuisset sequenti mane comedere pul/ los anserum inter ybera vxoris iacens******************

subito percussus amisit sensum et motum.
Eccles. ix. Nescit homo finem suum etc.

Tertio ar. Aud etc. Videte ne forte
operatioes diaboli magis quam sancti spiritus
faciatis. Nec putetis vos esse esse mlti-
mistros diaboli et spiritus sancti. Habete ei. ff.
de collegijs illicitis. l. j. Nemo potest esse in
duobus collegijs simul. Et. l. qui militare
pnt vel no. l. iij. z. v. Nemo potest duas mlti-
litas simul habere. Et extra de religiosis do-
mibus. c. vi. No potest monachus in duobus mo-
nasterijs simul locum habere. Hoc contra eos qui
peccando se faciunt collegas sathane et nihilo-
minus putant se esse de ecclesia christi. Et colle-
gio spiritus sancti. Forma parabola iuxta predicta
Mat. vi. Nemo potest duobus dominis servire.

Feria. vii. Pentecostes.

Quoniam bene

ritate. Implebunt horrea
vestra frumento et redudabunt
torcularia vino et oleo. Joels. ij. z in epla
hodie. In his verbis insinuatur tria que sunt a spiritu
sancto: et per que spiritus prohibet testimonium. Pri-
mum est bona mensuratio que signatur per frum-
entum ex quo fit panis corporis hominis firmus
Ps. Panis cor hominis firmet. De hoc frum-
ento mensuratio exponitur per illud Ps. Gallies. i.
hues abundabunt frumento. i. gratia siue spiritu
sancto mensuratio tribuere. Et illud: adipe frum-
enti satiat te. Et illud: Libavit illos ex adipe
frumenti. Secundum est spiritualis leticia que signi-
ficatur per vinum quod est iustificativum. Juxta illud
Vinum letificet cor hominis. De hoc vino spiri-
tualis leticie exponitur per illud Prover. ix.
Bibite vinum quod miscui vobis. Et illud Pro-
verb. xxxj. Date vinum his que amaro sunt animo
Tertium est spiritualis misericordia que signatur per oleum
quod est lenitivum. De hoc oleo misericordie exponitur
per illud Hierem. xl. Oleum condite in vasis vas-
tris. i. opera misericordie que dicitur recordari vasis sciencie
ne. s. fiat propter vanam gloriam. Et illud. Levit.
xxij. Precipe filiis israel ut offerant oleum de
olivis purissimis. **C**um venerit etc.

Pro primo ar. An missio spiritus sancti fiat
ad omnes que sunt principes gratie. Rndz Th.
l. p. q. xliij. Missio importat quod ille que mittitur
vel incipiat esse ubi prius non fuit: sicut in cre-
atione: vel incipiat esse novo modo ubi etiam prius

us erat secundum quem modum missio attribuitur de-
viniis personis. Sic igitur in eo ad quem fit mis-
sio operet duo considerare. s. habitatioes gratie
et innovatioes quondam per gratiam. Ad omnes que sunt
missio inabilis in quibus hec duo inveniuntur
Hec Thoma Nota. Valde sunt miseri qui
sordes vicioz non excutunt ut puritate gratie
et spiritus sancti recipiant. Un in opprobrium ta-
lium dicit Alanus in puer. Sus de sorde levat
salsedine colligit escas. Cur nunquam surgit
sorde volutus homo. ut vicia spiritualium escam colligat
ligat que est a spiritu sancto. Abijcite ergo abijcite sor-
des peccatoz ut sic ad vos veniat spiritus dei
sine quem nemo bonus est. Un Sen. ad Lucil.
Nulla sine deo mens bona est. bonitate vicia
spiritualium gratie. Un ad omnes que sunt principes gratie
mittitur spiritus sanctus. ut patet ex rursus et promissa.
Ex quo concluditur quod signum magnum est puritatis spi-
ritus sancti quando se sentit homo spiritualiter innovatus
Un Bern. Queris cum ita sint investigatio-
nes vicia spiritus sancti: unde adesse novum. Re-
ponde ex motu cordis intellexi presentiam eius: et ex
fuga vicioz aduerti potentiam virtutum eius
Et ex discussione seu redargutione occulto-
rum meorum admiratus sum profunditatem sapientie
eius. Et ex querulacione emendatione morum
meorum exoptus sum bonitatem mansuetudinis
eius: et ex reformatione et renovatione spiritus me-
tis mee precepti utriusque speciei decoris eius: et
ex intuitu horum omnium summi expaui multitudinem
et magnitudinem eius. Hec Bern. Audite
igitur o peccatores fetidi et fedulubrici: auaritate
non putetis vos habere spiritum sanctum: sed spiritum
malignum: nisi prius purgetur et renouetur conscientia
vestra. Signum autem huius purgationis et re-
novationis est elevatio mentis a terrenis
et carnalibus ad celestia et spiritualia.

Figura Ezechiel. viij. Elevavit me spi-
ritus inter celum et terram et adduxit in hieru-
salem in visione dei. i. in civitate celestis
In visione dei. i. deuota contemplatione.
Per hanc vicia elevationem et contemplatio-
nem fit novus homo: que vicia novitas
est a spiritu sancto: qui dicitur Spiritus renova-
tionis. ad Titum. iij. vbi dicitur: Salvos
nos fecit per lavacrum regenerationis et renova-
tionis spiritus sancti etc. Potest etiam pro fi-
gura sumi illud quod habet in euangelio hodie
dierno Luce. v. quod dominus dicit paralyti-
co: Tibi dico surge: tolle lectum tuum et va-
de in domum tuam. Et confestim surgens